

تأثیر حاکمیت شرکتی و برخی ویژگی های شرکت بر به هنگام بودن صورت های مالی

آمنه گرامی

مدرس دانشگاه فنی حرفه ای، آموزشکده فنی حرفه ای دختران، اقلید، ایران. (نویسنده مسئول).

am_gerami@yahoo.com

سمیه حاجتی پور

گروه حسابداری دانشگاه فنی حرفه ای، آموزشکده فنی حرفه ای دختران، اقلید، ایران.

smyhhajtypwr@gmail.com

محدثه امیدی

گروه حسابداری دانشگاه فنی حرفه ای، آموزشکده فنی حرفه ای دختران، اقلید، ایران.

mohadeseh.omidi79@gmail.com

مریم نظری

گروه حسابداری دانشگاه فنی حرفه ای، آموزشکده فنی حرفه ای دختران، اقلید، ایران.

mneda4608@gmail.com

چکیده

با توجه به اینکه نظام حاکمیت شرکتی به عنوان یک مکانیزم مهم در بازاری از ارائه اطلاعات غلط مالی مورد توجه می باشد. تمرکز مالکیت و به روزرسانی گزارش های مالی به موقع یک عنصر بسیار مهم است. چرا که اطلاعات زمانی برای کاربران مفید می باشد که در فرآیند تصمیم گیری بموقع در دسترس آنها باشد. که با توجه به قابل اتکا و اعتماد بودن صورت های مالی تصمیم گیری مالی خود اتخاذ نمایند. بر این اساس در این مقاله بررسی حاکمیت شرکتی و برخی ویژگی های شرکت بر موقع بودن صورت های مالی می پردازد. به منظور دستیابی به هدف کلی پژوهش دوازده فرضیه تدوین جامعه آماری در این پژوهش، شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران از ابتدای سال ۱۳۹۷ تا پایان سال ۱۴۰۱ به مدت پنج سال بوده است. برای دستیابی به نتایج قابل اتکا، شرکت هایی که پس از سال ۱۳۹۷ وارد بورس شده یا در طی دوره پژوهش از بورس خارج شده اند در جامعه آماری قرار نگرفتند. افزون بر این، برای حصول به نمونه آماری مطلوب از روش حذف سیستماتیک استفاده شده است. تعداد نمونه آماری پژوهش ۱۱۰ شرکت برآورد گردید. نتایج حاصل دال بر تأیید فرضیه های اول، سوم، چهارم، پنجم، ششم، هفتم، نهم، یازدهم داشت.

واژگان کلیدی: حاکمیت شرکتی، ویژگیهای شرکت، به هنگام بودن صورت های مالی.

مقدمه

حاکمیت شرکتی مجموعه ای از روش ها سیاست ها و اصول حقوقی است که برای حذف مشکلات نمایندگی مالکیت که ناشی از جدا سازی مالکیت و کنترل در یک شرکت طراحی شده است. مکانیزم های قوی حاکمیت شرکتی موثر از منافع همه سهامداران و افراد ذینفع حمایت کرده و عملکرد شرکت را بهبود میبخشد و این اطمینان را ایجاد میکند که سرمایه گذاران بازده کافی از سرمایه های خود را دریافت خواهند کرد. اخیراً موضوع حاکمیت شرکتی در سطح بین المللی توجه زیادی به خود جلب کرده است. درستی گزارشگری مالی دغدغه مشترک تدوین کنندگان استاندارد و افراد شاغل در این حرفه بوده است به ویژه پس از رسوائی های شرکتهای معتبر و شناخته شده ای مثل انرون و ورلدکام. در خصوص کشورهای آسیایی حاکمیت شرکتی ضعیف به عنوان یکی از دلایل بحران ۱۹۹۷ آسیا عنوان شده است.

ویژگی های حاکمیت شرکتی عبارت اند از: تمرکز مالکیت، مالکیت نهادی، نفوذ مدیر عامل دوگانگی وظیفه مدیر عامل، اندازه هیئت مدیره، اتکا بر بدهی و مدت زمان تصدی مدیر عامل در هیئت مدیره.

بیشتر سرمایه گذاران و تدوین کنندگان قوانین اعتقاد دارند که برخی از ویژه گی های حاکمیت شرکتی (مانند وجود اعضای غیر موظف در ترکیب هیئت مدیره) به حفظ منابع سهامدارن کمک نموده و هر گونه تضاد منافع بین آنها و مدیریت را کاهش می دهند نقش حاکمیت شرکتی زمانی مفیدتر است که مدیران انگیزه ای برای انحراف از منافع سهامداران داشته باشند.

بحث حاکمیت شرکتی از دهه ۱۹۹۰ میلادی مورد توجه قرار گرفته است و بعد از آن بورهای اوراق بهادار، سرمایه گذاران و تصمیم گیرندگان اصلی شرکت ها و حکومت ها، رهنمودها و دستور العمل های حاکمیت شرکتی متعددی را تدوین کردند. در کشورمان نیز پیش نویس این نامه حاکمیت شرکتی در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران مورد توجه قرار گرفته است. شرکتی با مکانیزم های خوب حاکمیت شرکتی، اثر بخشی بهتری را در نظارت و کنترل مدیران نشان میدهد.

در حال حاضر سهامداران جز هیچگونه ابزاری جهت نظارت بر مدیران حتی اطلاع از مصوبات هیئت مدیره و تسلطی به صورت های مالی کامل ندارند در حالی که در این نامه شرکتی پیش بینی شده، شرکت های بورسی که مشمول آیین نامه حاکمیتی شرکت ها میشوند باید دارای پایگاه اطلاع رسانی الکترونیکی باشند و کلیه اخبار و آمار و اطلاعات مالی را به موقع در اختیار همه سهامداران بگذارند و در هیئت رئیسه مجمع و همچنین در هیئت مدیره شرکت نیز از بین سهامداران جزء نماینده وجود داشته باشد تا احتمال تخلف کسر گردد و مضاف بر آن که حاکمیت شرکتی در واقع به نوعی محدودیت برای سهامداران عمده و دسترسی سهامداران جزء به اطلاعات و اعمال کنترل مدیریت میباشد. مزایای آیین نامه حاکمیتی شفاف سازی اطلاعات، رعایت یکسان حقوق صاحبان سهام، برقراری سیستم کنترل های داخلی و ارتقای رابطه حسابرسان مستقل با شرکت میباشد.

تاثیر ساختار مالکیت بر تصمیمات مدیریت در قبال سود، از جمله مدیریت سود، از اهمیت بسزایی برخوردار است. اغلب مطالعات گذشته در حوزه مدیریت سود به طور کلی تاثیر عوامل حاکمیت شرکتی که ممکن است توانایی مدیران را برای انجام مدیریت سود محدود نماید، نادیده گرفته اند مثلا در تحقیقاتی همانند تحقیقات راج گوپال، میولر، بالسام، کانگ و کاپلن، نقش حاکمیت شرکتی و ساختار مالکیت به طور کمرنگی بررسی شده که این موضوع خود انگیزه ای برای انجام مطالعه حاضر است. در این تحقیق راه کارهایی برای کاهش مدیریت سود مورد توجه قرار میگیرد، زیرا بخش زیادی از ادبیات مرتبط با مدیریت سود معطوف به چرایی، چگونگی و تبعات مدیریت سود بوده است و بررسی راه کارهایی جهت کنترل و مهار کردن این عمل، کمتر مورد توجه محققان بوده است مثلا در تحقیقاتی همانند تحقیقات ماراکچی، چونگ، کاپوپولس، پنمن، جانگ و کاون، نقش مدیریت سود به طور جدی بررسی نشده است.

مکانیسم حاکمیت شرکتی برای کنترل تضادهای نمایندگی بسیار مهم است. طبق گفته یونوس (۲۰۱۱)، مکانیسم حاکمیت شرکتی از نظریه نمایندگی برای به حداقل رساندن تضادهای نمایندگی استفاده می کند. الاکرا و همکاران (۲۰۱۰) توضیح داد که متغیرهای حاکمیت شرکتی شامل ساختار مالکیت، ویژگی های هیئت مدیره و متغیرهای مرتبط با حسابرسی بسیار مفید هستند که باید مشکلات نمایندگی را در سازمان کاهش دهند. حکمرانی خوب مشکلات نمایندگی را کاهش می دهد و برای بهترین سهامداران کار می کند. مدیر مالی نقش کلیدی در کنترل تعارضاتی که درآمد شخصی او از سهامداران را افزایش می دهد با دادن اطلاعات مالی محکم و مفید برای سازمان ایفا می کند.

بر اساس تئوری گزارش دهی داخلی، مدیریت بیشتر به ارزیابی عملکرد داخلی می پردازد (لوریه و پاستنا، ۱۹۷۵). مدیریت تمایل دارد اخبار بد در مورد شرکت ها را تا زمانی که به عنوان ارزیابی عملکرد آن جبران و نگران عملکرد سود باشد، به

تاخیر بیاندازد. به همین دلیل، مدیران به زمان بیشتری نیاز دارند تا پاسخ های خود را آماده کنند و عملکرد ضعیفی داشته باشند.

در این تحقیق تاثیر حاکمیت شرکتی و ساختار مالکیت به هنگام بودن صورت مالی بررسی می شود.

چارچوب نظری

تعریف ارائه مجدد صورت های مالی به عنوان اصلاحات صورت گرفته در صورت های مالی مطرح می شود که معمولاً ناشی از عدم پیروی از اصول پذیرفته شده حسابداری هستند. اداره حسابداری کل امریکا (۲۰۰۲) اعلام می دارد ارائه مجدد صورت های مالی زمانی رخ می دهد که شرکت به صورت داوطلبانه یا بر طبق حکم قانون گذاران یا حسابرسان اقدام به بازنگری در اطلاعات مالی قبلاً گزارش شده می کند (عبدالله و همکاران، ۲۰۱۰).

طبق اصول پذیرفته شده حسابداری، صورت های مالی سنوات گذشته به دو دلیل، تغییر در رویه (اصل) حسابداری و اصلاح اشتباهات حسابداری تجدید ارائه می شوند. تغییر در رویه حسابداری عبارت از به کارگیری رویه پذیرفته شده حسابداری به جای رویه پذیرفته شده دیگر است که قبلاً در تهیه صورت های مالی مورد استفاده قرار گرفته است. این امر می تواند به شکل اختیاری یا پیروی از استاندارد جدید صورت گیرد. پیرامون تغییر در رویه حسابداری رویکردهای تسری به دوره جاری و تسری به گذشته مطرح می شود (کاظمی، ۱۳۹۰).

اشتباهات حسابداری، ارائه نادرست یا حذف مبالغ و افشای اطلاعات، به طور غیر عمدی در صورت های مالی است. لازم به ذکر است یکی دیگر از دلایل تجدید ارائه صورت های مالی، دستکاری آگاهانه و عمدی سود توسط مدیریت می باشد که بی قاعدگی های حسابداری نامیده می شود. چون، در این شرایط، واکنش سرمایه گذاران در مقابل رفتار عمدی و غیر عمدی شرکت متفاوت است، بنابراین، باید مفهوم اهمیت پیرامون عمدی و غیر عمدی بودن مد نظر قرار گیرد. برای مثال، اشتباه غیر عمدی و بی قاعدگی عمدی با مبلغ یکسان، دارای اهمیت مشابهی نیستند. به طور یقین، عمدی بودن دارای اهمیت بیشتری از منظر سرمایه گذاران است (کاظمی، ۱۳۹۰).

بند ۳۸ استاندارد حسابداری شماره ۶ ایران خاطرنشان می سازد اثر تعدیلات سنواتی باید از طریق اصلاح مانده سود (زیان) انباشته ابتدای دوره در صورت های مالی منعکس گردد. ارقام مقایسه ای صورت های مالی نیز باید ارائه مجدد شود، مگر آنکه این امر عملی نباشد. در چنین شرایطی موضوع باید در یادداشت های توضیحی افشا گردد. همچنین میزان و ماهیت ارقام تشکیل دهنده تعدیلات سنواتی و دلایل توجیهی تغییر در رویه حسابداری و این امر که ارقام مقایسه ای صورت های مالی ارائه مجدد شده است (یا عملی نبودن ارائه مجدد) باید در یادداشت های توضیحی افشا شود.

طبق مطالعات انجام شده در ایران تعدیلات سنواتی و تجدید ارائه صورت های مالی غالباً ناشی از اصلاح اشتباهات است (آزاد و کاظمی، ۱۳۸۹). گروه مشاوره ای هورون (۲۰۰۳) سه علت اولیه را برای اشتباهات حسابداری بر می شمارد: مشکلات در کاربرد قوانین حسابداری، اشتباهات ناشی از سیستم یا انسان و رفتارهای متقلبانانه. آنها در مطالعه سال ۲۰۰۴ دریافتند که علل اصلی ارائه مجدد صورت های مالی عبارتند از شناسایی درآمد، حسابداری ارزش ویژه، ذخایر، ارقام تعهدی و رویدادهای احتمالی. همچنین، اعلام می شود که اصلاحات مربوط به سود سال های گذشته برای ارائه بیشتر از واقع در مقایسه با ارائه کمتر از واقع سود، بیشتر اتفاق افتاده است (عبدالله و همکاران، ۲۰۱۰).

ارائه مجدد صورت های مالی بیانگر وجود مشکلات در سیستم کنترل داخلی و نظام راهبری در شرکت هایی بوده است که شهرت و ارزش آنها در بازار آسیب دیده و حتی در برخی اوقات منجر به ورشکستگی آنها شده است (کاظمی، ۱۳۹۰). بررسی ادبیات موجود نشان می دهد تعاریف زیادی در مورد حاکمیت شرکتی وجود دارد که با توجه به دیدگاه ها و الگوهای غالب در کشورهای مختلف، متفاوت می باشند. ولی در کامل ترین آنها حاکمیت شرکتی، مجموعه قوانین، مقررات،

ساختارها، فرایندها، فرهنگ‌ها و سیستم‌هایی است که موجب دستیابی به هدف‌های پاسخگویی، شفافیت، عدالت و رعایت حقوق ذینفعان می‌شود. بررسی کلی تعاریف حاکمیت شرکتی در متون علمی، نشان می‌دهد تمام آنها دارای ویژگی‌های مشترک و معینی هستند که یکی از مهمترین آنها پاسخگویی است (حساس یگانه، ۱۳۸۵). هدف نهایی نظام راهبری شرکت‌ها نه تنها کاهش مشکل نمایندگی و همسو نمودن منافع کارگزار با منافع کارگزار، بلکه تأمین منافع تمام گروه‌های ذینفع در شرکت‌ها و واحدهای تجاری است. از این‌رو، به لحاظ نظری، با توجه به نقش مکانیزم‌های نظام حاکمیت شرکتی در هم راستا کردن منافع مدیران و سهامداران و افزایش قابلیت اتکای اطلاعات مالی، انتظار می‌رود افزایش کیفیت حاکمیت شرکتی منجر به بهبود کیفیت گزارشگری مالی و کاهش تجدید ارائه صورت‌های مالی گردد.

در ادامه ارتباط نظری هر یک از ویژگی‌های حاکمیتی مورد استفاده با تجدید ارائه صورت‌های مالی که مبنای تدوین فرضیه‌های تحقیق قرار گرفته است، توضیح داده می‌شود.

استقلال هیأت مدیره و تجدید ارائه صورت‌های مالی

مطالعاتی که به بررسی نقش هیئت مدیره پرداخته‌اند، نشان می‌دهند استقلال هیئت مدیره یکی از ویژگی‌های مهم اثر بخشی این هیئت است. همچنین مشخص شده است که استقلال هیئت مدیره با احتمال کمتر تقلبات مالی و مدیریت سود کمتر ارتباط دارد (عبدالله و همکاران، ۲۰۱۰).

نتایج شواهد تجربی در زمینه تأثیر نسبت اعضای غیر موظف هیأت مدیره (معیاری برای استقلال هیأت مدیره) پیچیده و متضاد است. احمدپور و همکاران (۱۳۸۸) ارتباط بدون اهمیتی را میان وجود مدیران غیرموظف و ناهنجاری ارقام تعهدی غیرعادی به عنوان متغیر نشانگر برای مدیریت سود به دست آوردند. کاسنیک (۱۹۹۰) نیز معتقد است که مدیران مستقل در طی وقوع بحران، به احتمال بیشتری از قدرت خود استفاده می‌کنند. ویسباخ (۱۹۸۸) نیز اعلام کرد که احتمال برکناری مدیر عامل توسط هیئت مدیره زمانی که هیئت مدیره مستقل از مدیریت باشد و نیز در هنگامی که سوددهی شرکت رو به افول باشد، افزایش می‌یابد. بیسلی (۱۹۹۶) نشان می‌دهد که وقوع تقلبات مالی دارای ارتباط منفی با استقلال هیئت مدیره می‌باشد. از آنجا که ارائه مجدد صورت‌های مالی تأثیر مخربی بر انسجام هیئت مدیره دارد و شهرت مدیران مستقل را تحت الشعاع قرار می‌دهد، انتظار می‌رود میزان استقلال هیئت مدیره ارتباط منفی با وقوع ارائه مجدد صورت‌های مالی داشته باشد (عبدالله و همکاران، ۲۰۱۰).

دوگانگی وظیفه مدیرعامل و تجدید ارائه صورت‌های مالی

رهبری هیئت مدیره اشاره به تقسیم قدرت میان رئیس هیئت مدیره و مدیر عامل دارد. ترکیب این دو نقش سبب تضعیف سیستم‌های حاکمیت شرکتی داخلی شرکت‌هایی می‌گردد که در آنها تضاد منافع میان نظارت (رئیس هیئت مدیره) و اجرای تصمیمات هیئت مدیره (مدیر عامل) به وجود می‌آید. افندی و همکاران (۲۰۰۴) بیان می‌کنند شرکت‌های تجدید ارائه کننده صورت‌های مالی دارای ساختار ضعیف‌تر حاکمیت شرکتی هستند، حال آنکه مدیر عامل این شرکت‌ها غالباً دارای پست ریاست هیئت مدیره نیز می‌باشد. انتصاب رئیس هیئت مدیره غیرموظف این اطمینان را می‌دهد که مسائل مهم مرتبط با منافع سهامداران به صورت کامل در جلسات هیئت مدیره پوشش داده می‌شوند. اگر مدیرعامل نقش ریاست هیئت مدیره را نیز ایفا کند، او دستور جلسه را در نشست‌های هیئت مدیره تعیین و کنترل خواهد نمود و اطلاعات مهم را آن طور که باید افشاء نمی‌کند و در نتیجه هیئت مدیره نمی‌تواند عملکرد مدیر عامل را به طور صحیح ارزیابی نماید (عبدالله و همکاران، ۲۰۱۰). به طور کل تفکیک نقش‌های مدیرعامل و ریاست هیئت مدیره می‌تواند به نفع سهامداران

باشد. علیرغم نتایج اختلاط آمیز حاصله، فعالان وابسته به سهامداران، سرمایه‌گذاران نهادی و قانون‌گذاران تفکیک این دو نقش را مطلوب می‌شمارند و این نکته در موازین مختلف مربوط به حاکمیت شرکتی انعکاس یافته است.

مالکیت سهامداران عمده بیرونی و تجدید ارائه صورت‌های مالی

سهامداران عمده بیرونی که مالک بخش قابل توجهی از سهام شرکت می‌باشند، نقش‌های نظارتی مهمی را ایفا می‌کنند. انگیزه‌های بالاتر سهامداران بیرونی برای نظارت بر مدیریت ناشی از این حقیقت است که ثروت آنها ارتباط تنگاتنگ و مستقیمی با شرکت‌ها دارد و آنها از منابع کافی برای نظارت دقیق بر سرمایه‌گذاری‌های خود برخوردارند. اهمیت سهامداران عمده بیرونی برای نظارت بر عملکرد شرکت ناشی از تأثیر این سهامداران بر قیمت سهام شرکت و توانایی این سرمایه‌گذاران (بر طبق میزان مالکیت سهام‌شان) برای تعیین تصمیمات اتخاذی هیئت‌مدیره می‌باشد. از اینرو حضور سهامداران عمده بیرونی می‌تواند مکانیزم نظارتی مهمی برای تضمین عملکرد مدیریت بر طبق منافع سهامداران باشد. حفظ منافع سهامداران، مدیریت را ملزم می‌کند که صورت‌های مالی صحیح و صادقانه و عاری از خطا یا بی‌نظمی را در اختیار سهامداران بگذارد. از اینرو احتمال ارائه مجدد صورت‌های مالی می‌تواند با حضور سهامداران عمده بیرونی کاهش یابد، که ناشی از نظارت بهتر مدیریتی است (عبدالله و همکاران، ۲۰۱۰).

کیفیت حسابرسی و تجدید ارائه صورت‌های مالی

حسابرسی توسط شرکت‌های حسابرسی بزرگ نشان می‌دهد که کار انجام گرفته از سوی این حسابرسان، کیفیت بهتر حسابرسی را در مقایسه با سایر شرکت‌های حسابرسی بدنال دارد. اعتقاد بر این است که رویه‌های حسابرسی آنها ساختمان‌دتر بوده و از سازماندهی نظام‌مندی برخوردار می‌باشد، از اینرو احتمال کشف خطاهای حسابداری در آنها بیشتر است. دفوند و جیامبالوو (۱۹۹۱) اعلام می‌کنند شرکت‌های حسابرسی بزرگ‌تر، منفعت اقتصادی بیشتری را در تضمین این نکته کسب می‌نمایند که صورت‌های مالی فاقد خطاهای عینی هستند. کیفیت حسابرسی که به صورت مستقیم با حاکمیت شرکتی و ساز و کارهای نظارتی در ارتباط است، دارای یک ساختار پنهان و چند بعدی است. بنابراین تعریف جامعی از کیفیت حسابرسی که در برگیرنده همه انواع حسابرسی و حسابرس باشد وجود ندارد. از این‌رو، معیارهایی نظیر اندازه مؤسسات حسابرسی، قدمت و نام تجاری مؤسسات به عنوان جانشینی برای کیفیت حسابرسی در نظر گرفته می‌شود (ستایش و همکاران، ۱۳۸۹).

پیشینه خارجی

ژیژانگ و همکاران (۲۰۱۱) رای پاسخ به این سؤال که آیا حاکمیت شرکتی بر ارائه مجدد گزارشگری مالی تأثیر می‌گذارد یا خیر، مطالعه‌ای را بر روی نمونه‌ای شامل ۱۱۴۷ شرکت در چین برای دوره‌ی زمانی ۲۰۰۲ تا ۲۰۰۶ انجام دادند. در این مطالعه آنها با استفاده از مدل رگرسیون لجستیک ارتباط بین متغیر مصنوعی تجدید ارائه صورت‌های مالی با ساختار حقوق صاحبان سهام و هیئت‌مدیره و همچنین کیفیت استقلال حسابرسان را بررسی کردند. نتایج نشان داد تجدید ارائه صورت‌های مالی به دلیل اشتباهات حسابداری مرتبط با عملکرد می‌باشد که می‌تواند توسط حاکمیت داخلی قوی مانند هیئت‌مدیره‌ای متشکل از درصد بالایی از مدیران غیرموظف و یک کمیته حسابرسی مستقل و کارا و حاکمیت خارجی مانند سهامداران عمده و حسابرسی مستقل قوی، مهار شود. همچنین یافته‌ها نشان داد اثر کمیته حسابرسی بر کنترل تجدید ارائه صورت‌های مالی، متکی به تأثیرات سایر فاکتورهای حاکمیت شرکتی می‌باشد.

سو وهی (۲۰۱۲) به بررسی رابطه بین ساختار مالکیت، حاکمیت شرکتی و کارایی تولیدی در چین پرداختند. این تحقیق در مورد یک نمونه ای که شامل ۷۴۴ شرکت تولیدی در چین است و بین سال های ۱۹۹۹ تا ۲۰۰۶ انجام شده است. آنها به این نتیجه رسیدند که اصلاح واحدهای تجاری از طریق بهبود حاکمیت شرکتی کارایی شرکت را تغییر داده است، اما خصوصی سازی بدون انتقال مالکیت و کنترل از جانب دولت به مالکیت عمومی هنوز به عنوان عامل عمده ای ناکار آمدی در چین است.

مسنون و رثوف (۲۰۱۴) به بررسی تاثیر حاکمیت شرکتی و ساختار سرمایه در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار کراچی پرداختند. این تحقیق در مورد یک نمونه ای شامل ۳۰ شرکت مشهود در پاکستان است که در بورس اوراق بهادار کراچی پذیرفته شده اند و بین سال های ۲۰۰۹ تا ۲۰۱۱ انجام شده است یافته ها حاکی از آن است که شیوه های عمل که حاکمیت خوب را نشان می دهند، می توانند به افزایش ارزش شرکت ها کمک کنند. این پژوهش نشان می دهد که حاکمیت شرکتی تاثیر معنی داری بر ساختار سرمایه شرکت ها دارد و ویژه گی های حاکمیت شرکتی به منظور توضیح تصمیمات مالی شرکت های پاکستانی مناسب هستند.

مشایخی (۲۰۰۷) رابطه بین سه ویژه گی حاکمیت شرکتی (اندازه هئیت مدیره، دوگانگی وظیفه مدیر عامل، نمایندگان سهامداران نهادی در هئیت مدیره) و مدیریت سود را بررسی نمود و نتایج تحقیق او نشان می دهد که اندازه هئیت مدیره، دوگانگی وظیفه مدیر عامل، نمایندگان سهامداران نهادی در هئیت مدیره با مدیریت سود رابطه معنی داری ندارند. کاپوپولس و همکاران در سال ۲۰۰۷ به بررسی ساختار مالکیت شرکتی و عملکرد شرکت پرداختند و با استفاده از اطلاعات ۱۷۵ شرکت یونانی به این نتیجه رسیدند که ساختار مالکیت متمرکز تر با سود اوری بالا تر شرکت ارتباط مثبتی دارد و هر چه مالکیت دارای پراستگی کمتری باشد، سود اوری بالا تر است.

همچنین ابوالقاسم مهدوی و میدری نیز به بررسی ساختار مالکیت و کارایی شرکت های فعال پرداخته اند و آن ها نیز به این نتیجه رسیده اند که در ایران نیز همچون کشور های چین و چک تمرکز مالکیت تاثیر مثبت و معنا داری بر کارایی شرکت ها دارد.

پیشینه داخلی

بابایی زکلیکی و احمدوند (۱۳۸۸) به بررسی تاثیر ساختار مالکیت بر عملکرد شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار ایران پرداختند. نمونه آماری تحقیق شامل ۵۶ شرکت در دوره ی زمانی سالهای ۱۳۷۹-۱۳۸۳ می باشد که سهام آن ها به طور فعال در بورس معامله شده است. یافته نهایی تحقیق مؤید آن است که ترکیبی از دوبرخش خصوصی و دولتی در ترکیب مالکیت شرکت در افزایش سود اوری شرکت مثمر المبروده است، به عبارتی دولت به عنوان یک ارگان کنترلی در بهبود بازده ROM I شرکت ها تاثیر گذار بوده است. همچنین عملکرد شرکت های مورد بررسی بیشتر تحت تاثیر شرایط اقتصادی کشور و نوع صنعت است تا این که متاثر از اقدامات و تصمیمات مدیریتی باشد.

باباجانی و عبدی (۱۳۹۸) به بررسی رابطه بین حاکمیت شرکتی و سود مشمول مالیات ارزیابی شده پرداخته اند. در این پژوهش، رابطه بین برخی از معیار های مهم حاکمیت شرکتی، از جمله درصد اعضای غیرموظف در ترکیب هیئت مدیره، نقش ترکیبی مدیر عامل (دوگانگی وظایف مدیرعامل) و سهامداران نهادی با درصد اختلاف بین سود مشمول مالیات ابرازی و قطعی ارزیابی گردید. یافته ها حاکی از آن است که بین وجود یا عدم وجود معیارهای حاکمیت شرکتی و درصد اختلاف بین سود مشمول مالیات ابرازی و قطعی رابطه معنی داری وجود ندارند. نتایج به دست آمده از آزمون های تکمیلی نیز مؤید این مسئله است.

سرهنگی و جلالی فراهانی (۱۳۹۳) رابطه میان ساختار مالکیت و پایداری سود را مورد بررسی قرار داده و در این راستا به جنبه های تمرکز و ترکیب ساختار مالکیت شرکت ها توجه کرده اند. میزان مالکیت بزرگترین سهامدار و ۵ سهامدار بزرگ تر به عنوان شاخص های تمرکز مالکیت شرکت ها و مالکیت مدیریتی، نهادی و انفرادی انواع مختلف ترکیب مالکیت شرکت ها در نظر گرفته شده است. نتایج تحقیق حاکی از آن است که ساختار مالکیت بر سود تاثیرگذاری معنی داری دارد. تاثیر مالکیت مدیریتی و ۵ سهامدار بزرگ تر بر پایداری سود مثبت و معنی دارو تاثیر مالکیت انفرادی بر پایداری سود منفی و معنی داری است.

خدادادی و تاگر (۱۳۹۱) به بررسی تاثیر ویژگی های حاکمیت شرکتی شامل تمرکز مالکیت، سرمایه گذاری نهادی، مالکیت دولتی، مالکیت مدیریتی، دوگانگی وظیفه مدیر عامل و درصد مدیران غیرموظف در هیئت مدیره بر عملکرد مالی و ارزش شرکت های بورسی پرداخته شده است. در تحلیل ها از داده های ۸۰ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در فاصله زمانی ۱۳۸۷-۱۳۸۴ استفاده شده است. نتایج نشان داده که تمرکز مالکیت و مالکیت دولتی با ارزش شرکت ها دارای رابطه مثبت معنی داری است. دوگانگی وظیفه مدیر عامل با ارزش شرکت دارای رابطه منفی و معنی دار و ساختار حاکمیت شرکتی با ارزش شرکت رابطه مثبت و معنی دار بوده است.

فرضیه

- H1: بین استقلال هیئت مدیره و جدول زمانی گزارشگری مالی رابطه مثبت وجود دارد.
- H2: بین اندازه هیئت مدیره و جدول زمانی گزارشگری مالی رابطه منفی وجود دارد.
- H3: بین دوگانگی مدیرعامل و جدول زمانی گزارشگری مالی رابطه منفی وجود دارد.
- H4: دقت هیئت مدیره رابطه مثبتی با جدول زمانی گزارشگری مالی دارد.
- H5: بین کمیته حسابرسی و جدول زمانی گزارشگری مالی رابطه مثبت وجود دارد.
- H6: نظر حسابرس رابطه مثبتی با جدول زمانی گزارشگری مالی دارد.
- H7: تغییر حسابرس رابطه مثبتی با جدول زمانی گزارشگری مالی دارد.
- H8: نام تجاری حسابرس رابطه مثبتی با جدول زمانی گزارشگری مالی دارد.
- H9: استقلال حسابرس با جدول زمانی گزارشگری مالی رابطه منفی دارد.
- H10: رابطه مثبتی بین مالکیت خانواده و جدول زمانی گزارشگری مالی وجود دارد.
- H11: سودآوری شرکت با جدول زمانی گزارشگری مالی رابطه مثبت دارد.
- H12: اندازه شرکت با جدول زمانی گزارشگری مالی رابطه مثبت دارد.

متغیرهای پژوهش و شیوه ارزیابی آنان

متغیرهای یک پژوهش می بایست قابلیت سنجش و اندازه گیری را پیدا کنند؛ یعنی باید به شاخص ها و مفاهیم عینی تری تبدیل شوند که بتوان آن ها را مشخص و اندازه گیری نمود. در غیر این صورت، امکان سنجش اندازه گیری آن ها وجود نداشته و محقق نمی تواند فرضیه های پژوهش خود را ارزیابی نماید. بنابراین شرط اول این است که متغیرها و مشخصات آن ها به شیوه ای تعریف شوند که مشاهده پذیر و قابل سنجش باشند. شرط دوم این است که معیارهای اندازه گیری در جمع آوری اطلاعات به گونه ای به کار گرفته شوند که امکان ارزیابی فرضیه ها وجود داشته باشد. چنانچه این شرایط، در مورد تعریف مشخصات و متغیرهای مورد مطالعه رعایت شود، می توان گفت که متغیر بصورت عملیاتی تعریف شده است؛ یعنی محقق بعد از انجام دادن آن، می تواند آن را اندازه گیری نموده و اطلاعات مورد نظر را نیز گردآوری نماید (حافظنیا،

۱۳۸۹). محققان علوم رفتاری پرسش‌ها و فرضیه‌های موردنظر خود را به کمک متغیرهای پژوهش بررسی و آزمون می‌کنند. لذا، متغیرها باید به نحو صحیح اندازه‌گیری یا به بیان دیگر کمی شوند. متغیرها دو دسته مستقل و وابسته هستند. متغیر مستقل علت احتمالی یا فرضی متغیر وابسته است و متغیر وابسته معلول احتمالی یا فرضی متغیر مستقل است (آذر و مؤمنی، ۱۳۸۷). بنابراین، نحوه اندازه‌گیری متغیرهای پژوهش به تفکیک متغیرهای مستقل و وابسته اهمیت دارد و در این قسمت به بررسی آن پرداخته می‌شود.

جدول (۱): اندازه‌گیری متغیرهای پژوهش

نوع متغیر	نام متغیر	نماد	تعاریف و نحوه محاسبه	منبع
مستقل	استقلال هیئت‌مدیره	IND	نسبت تعداد اعضای غیرموظف در ترکیب هیئت‌مدیره به تعداد کل اعضای هیئت‌مدیره	السهواری و همکاران ^۱ (۲۰۱۷)
مستقل	اندازه هیئت‌مدیره	MAS	تعداد کل اعضای هیئت‌مدیره	السهواری و همکاران (۲۰۱۷)
مستقل	دقت هیئت‌مدیره	BA	میزان دقت اعضای هیئت‌مدیره	السهواری و همکاران (۲۰۱۷)
وابسته	گزارشگری مالی	FR	تعداد روزهای انتشار گزارشات مالی از پایان سال مالی	السهواری و همکاران (۲۰۱۷)
مستقل	دوگانگی مدیرعامل	CEOD	متغیر دو وجهی است، بدین صورت که اگر مدیرعامل شرکت به‌عنوان رئیس و یا نایب رئیس هیئت‌مدیره باشد عدد یک و در غیر این صورت عدد صفر را اختیار می‌کند.	السهواری و همکاران (۲۰۱۷)
مستقل	کمیته حسابرسی	AC	شامل فرآیندها و ساختارهایی برای مدیریت فعالیت‌های تجاری شرکت است که باعث ارتقای مسئولیت پاسخ‌گویی شرکت می‌شود.	السهواری و همکاران (۲۰۱۷)
مستقل	نظر حسابرس	OC	چنانچه اظهارنظر حسابرس مستقل شرکت نسبت به صورت‌های مالی مقبول باشد، برابر با یک و در غیر این صورت برابر با صفر خواهد بود.	السهواری و همکاران (۲۰۱۷)
مستقل	تغییر حسابرس	CHC	شامل هر نوع تغییر حسابرس از جمله: تغییر از سازمان حسابرسی به مؤسسه‌های حسابرسی عضو جامعه حسابداران رسمی ایران و غیره.	السهواری و همکاران (۲۰۱۷)
مستقل	نام تجاری حسابرس	NC	در صورتی که حسابرسی توسط سازمان حسابرسی انجام شده باشد عدد یک و در غیر این صورت عدد صفر منظور می‌گردد.	السهواری و همکاران (۲۰۱۷)
مستقل	استقلال حسابرس	ACI	نسبت اعضای مستقل کمیته حسابرسی به کل اعضای کمیته حسابرسی	السهواری و همکاران (۲۰۱۷)
مستقل	مالکیت خانواده	BOSHIP	تعداد سهام در دست سهامداران نهادی به کل سهام منتشره شرکت	السهواری و همکاران (۲۰۱۷)
مستقل	سودآوری شرکت	EPS	نسبت سود خالص به کل حقوق صاحبان سهام شرکت	السهواری و همکاران (۲۰۱۷)
مستقل	اندازه شرکت	LNTA	لگاریتم طبیعی مانده دارایی‌ها در پایان سال	السهواری و همکاران (۲۰۱۷)

¹ Alsahlawi et al.

جامعه آماری، روش نمونه‌گیری و حجم نمونه

هدف از انجام هر پژوهش علمی، شناخت و پیش‌بینی یک پدیده در یک جامعه آماری است. برای کسب شناخت از آن پدیده، نمونه‌هایی از آن جامعه انتخاب می‌شود و تجزیه و تحلیل‌ها بر روی نمونه منتخب انجام شده و سپس، نتایج به دست آمده به کل جامعه آماری تعمیم داده می‌شود. نمونه باید طوری انتخاب شود که گویا و معرف کل جامعه آماری باشد.

جامعه آماری در این پژوهش، شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران از ابتدای سال ۱۳۹۷ تا پایان سال ۱۴۰۱ به مدت پنج سال بوده است. برای دستیابی به نتایج قابل اتکا، شرکت‌هایی که پس از سال ۱۳۹۷ وارد بورس شده یا در طی دوره پژوهش از بورس خارج شده‌اند در جامعه آماری قرار نگرفتند. افزون بر این، برای حصول به نمونه آماری مطلوب از روش حذف سیستماتیک استفاده شده است. لذا، جامعه آماری با استفاده از شرایط و محدودیت‌های زیر تعدیل شده است:

- شرکت‌های نمونه در طی این دوره، پنج‌ساله عضویت خود را در بورس اوراق بهادار حفظ کرده باشند.
- شرکت‌های نمونه دارای سال مالی منتهی به پایان ۲۹ اسفند باشند (به لحاظ افزایش قابلیت مقایسه).
- داده‌های متغیرهای پژوهش برای شرکت‌های موردنظر قابل دسترس باشد.
- شرکت‌ها در طول دوره بررسی، تغییر سال مالی نداده باشند.
- شرکت‌ها جزء بانک‌ها و سایر مؤسسات مالی، شرکت‌های سرمایه‌گذاری و واسطه‌گری و هلدینگ و لیزینگ نباشد، زیرا نحوه گزارشگری مالی و ماهیت درآمدها و هزینه‌ها در آن‌ها متفاوت است.
- با توجه به شرایط ذکرشده تعداد نمونه آماری پژوهش ۱۱۰ شرکت برآورد گردید.

یافته‌های پژوهش

بررسی نرمال بودن توزیع آماری جملات خطای فرضیه پژوهش

جهت بررسی نرمال بودن توزیع آماری جملات خطای فرضیه‌های پژوهش از آزمون جارک - برا^۱ استفاده شده و نتایج آزمون مذکور در جدول (۲) ارائه شده است.

جدول (۲): نتایج آزمون نرمال بودن توزیع آماری جملات خطای فرضیه‌های پژوهش

متغیر	نماد	آماره جارک برا	احتمال آماره جارک برا	چولگی	کشیدگی
جملات خطا	RESID	۶۶/۳۸۹	۰/۰۸۹	۰/۹۹۹	۲/۴۷۷

به لحاظ آنکه:

- الف) چولگی و کشیدگی متغیرهای مذکور، در بازه بهینه ۳ و ۳- قرار داشته و
- ب) احتمال آماره جارک- برا، بیش‌تر از سطح خطای پنج درصد است، می‌توان استناد نمود که نرمال بودن توزیع آماری متغیر مذکور تأیید می‌گردد.

بررسی پایایی متغیرهای پژوهش

به‌منظور بررسی پایایی متغیرهای پژوهش، از آزمون لوین، لین و چو^۲ استفاده شده و نتایج آزمون مذکور در جدول (۳) نشان داده شده است.

^۱ Jarque-Bera Test

^۲ Levin, Lin & Chu Test

جدول (۳): بررسی پایایی متغیرهای پژوهش

متغیر	نماد	آماره لوین، لین و چو	احتمال آماره لوین، لین و چو
استقلال هیئت مدیره	IND	-۴۵/۵۷۹	۰/۰۰۰۰
اندازه هیئت مدیره	MAS	-۳۶/۱۲۷	۰/۰۰۰۰
دقت هیئت مدیره	BA	-۱۰/۶۵۵	۰/۰۰۰۰
گزارشگری مالی	FR	-۱۳/۸۷۲	۰/۰۰۰۰
دوگانگی مدیرعامل	CEOD	-۱۳/۵۴۱	۰/۰۰۰۰
کمیته حسابرسی	AC	-۱۹/۲۶۷	۰/۰۰۰۰
نظر حسابرس	OC	-۲۳/۹۵۴	۰/۰۰۰۰
تغییر حسابرس	CHC	-۱۸/۸۱۷	۰/۰۰۰۰
نام تجاری حسابرس	NC	-۱۴/۳۲۶	۰/۰۰۰۰
استقلال حسابرس	ACI	-۳۲/۹۴۹	۰/۰۰۰۰
مالکیت خانواده	BOSHIP	-۴۱/۰۴۷	۰/۰۰۰۰
سودآوری شرکت	EPS	-۴۶/۳۷۳	۰/۰۰۰۰
اندازه شرکت	LNTA	-۳۸/۲۳۲	۰/۰۰۰۰

بر اساس نتایج بدست آمده، این نتیجه حاصل شد که متغیرهای پژوهش در دوره بررسی، پایا بوده‌اند. زیرا احتمال آماره آزمون لوین، لین و چو در تمامی متغیرها، کمتر از سطح خطای پنج درصد بوده است.

بررسی نبود هم خطی

نتایج بررسی نبود هم خطی میان متغیرهای مستقل و کنترلی پژوهش در جدول (۴) نشان داده شده است.

جدول (۴): نتایج بررسی هم خطی میان متغیرهای مستقل و کنترلی پژوهش

آماره‌های هم خطی		متغیرهای مستقل و کنترلی	
عامل تورم واریانس (VIF)	تلرانس	نماد	نام متغیر
۲/۰۴۵	۰/۵۵۵	IND	استقلال هیئت مدیره
۲/۰۶۸	۰/۴۸۶	MAS	اندازه هیئت مدیره
۱/۹۱۱	۰/۵۶۲	BA	دقت هیئت مدیره
۲/۱۲۴	۰/۴۸۲	FR	گزارشگری مالی
۲/۰۳۷	۰/۴۹۱	CEOD	دوگانگی مدیرعامل
۱/۹۸۵	۰/۵۴۲	AC	کمیته حسابرسی
۱/۱۷۸	۰/۵۱۱	OC	نظر حسابرس
۱/۱۵۶	۰/۴۹۳	CHC	تغییر حسابرس
۲/۰۸۴	۰/۴۸۶	NC	نام تجاری حسابرس
۱/۴۵۷	۰/۵۵۳	ACI	استقلال حسابرس
۲/۰۶۴	۰/۴۸۵	BOSHIP	مالکیت خانواده
۲/۰۱۱	۰/۴۹۹	EPS	سودآوری شرکت
۲/۰۶۶	۰/۴۸۸	LNTA	اندازه شرکت

با توجه به اینکه مقدار تلرانس در همه متغیرها، بیش تر از ۰/۲ بوده و مقدار عامل تورم واریانس (VIF) کمتر از ۵ قرار می باشد، می توان نتیجه گرفت میان متغیرهای پژوهش، همخطی وجود ندارد.

آزمون نبود واریانس ناهمسانی

در پژوهش حاضر، برای تشخیص واریانس ناهمسانی از آزمون وایت^۱ استفاده شده و نتایج در جدول (۵) بیان شده است.

جدول (۵): بررسی واریانس ناهمسانی متغیرهای پژوهش

نام آزمون	فرضیه	آماره آزمون	درجه آزادی	احتمال آماره آزمون
وایت	تمامی فرضیه‌ها	۲/۵۰۰	۳/۲۱۰	۰/۰۷۰۶

نتایج بدست آمده حاکی از آن است که مقدار احتمال آزمون مذکور، بیش تر از سطح خطای پنج درصد است، لذا حاکی از همسانی واریانس بوده و ملاحظه شد که مشکل ناهمسانی واریانس وجود ندارد.

آزمون چاو و هاسمن

قبل از آزمون فرضیه پژوهش، به انتخاب الگوی رگرسیونی مناسب پرداخته شده است. در مرحله نخست، با استفاده از آزمون چاو، به انتخاب الگوی داده‌های تلفیقی در برابر داده‌های تابلویی پرداخته شده که نتیجه آزمون مذکور در جدول (۶) نشان داده شده است.

جدول (۶): بررسی نتایج آزمون چاو

نام آزمون	فرضیه	آماره آزمون	درجه آزادی	احتمال آماره آزمون
چاو	تمامی فرضیه‌ها	۵۵/۴۳۲	۱۶۱/۶۳۷	۰/۰۰۰۰

بر طبق داده‌های جدول فوق، مقدار احتمال آماره آزمون چاو، کمتر از سطح خطای پنج درصد می‌باشد. لذا الگوی مناسب برای فرضیه پژوهش، استفاده از روش داده‌های تابلویی می‌باشد. لذا به منظور انتخاب الگوی اثرات ثابت در برابر الگوی تصادفی، جهت انجام رگرسیون داده‌های ترکیبی، از آزمون هاسمن استفاده شده و نتیجه آزمون مذکور در جدول (۷) نشان داده شده است.

جدول (۷): بررسی نتایج آزمون هاسمن

نام آزمون	فرضیه	آماره آزمون	درجه آزادی	احتمال آماره آزمون
هاسمن	تمامی فرضیه‌ها	۵۷/۱۸۴	۱۱	۰/۰۶۱۹

مشخص است که مقدار احتمال آماره آزمون هاسمن بیش تر از سطح خطای پنج درصد می‌باشد. لذا استفاده از الگوی تصادفی در برابر الگوی اثرات ثابت در فرضیه‌های پژوهش تأیید می‌گردد.

آزمون فرضیه‌های پژوهش

مدل رگرسیونی اثرات تصادفی فرضیه‌های مذکور در جدول (۸) نشان داده شده است.

جدول (۸): مدل رگرسیونی اثرات تصادفی فرضیه‌های پژوهش

آماره‌ها / متغیرها	نماد	ضرایب رگرسیونی	مقدار آماره t	احتمال آماره t
جزء ثابت	C	-۰/۰۲۴	-۸/۳۵۴	۰/۰۰۰۰
استقلال هیئت‌مدیره	IND	۰/۰۱۱۲	۳/۰۵۰۳	۰/۰۱۹۸
اندازه هیئت‌مدیره	MAS	۰/۰۰۰۱	۱/۱۹۱	۰/۰۷۵۴
دقت هیئت‌مدیره	BA	۰/۰۱۱۶	۲/۰۴۷۳	۰/۰۱۸۷
دوگانگی مدیرعامل	CEOD	۰/۰۰۷۱	۳/۵۰۳	۰/۰۰۲۳

¹ White Test

۰/۰۰۵۴	۲/۸۴۳	۰/۰۰۸۷	AC	کمیته حسابرسی
۰/۰۱۳۴	۲/۸۳۶	۰/۰۰۵۴	OC	نظر حسابرس
۰/۰۱۷۶	۳/۴۱۱	۰/۰۰۴۶	CHC	تغییر حسابرس
۰/۰۷۲۴	۱/۱۳۴	۰/۰۰۰۱	NC	نام تجاری حسابرس
۰/۷۱۲۹	۰/۳۶۸۰	۰/۰۱۵۱	ACI	استقلال حسابرس
۰/۸۷۹۱	-۰/۱۵۲	-۰/۰۰۲	BOSHIP	مالکیت خانواده
۰/۲۶۲۹	۱/۱۳۲۱	۰/۶۰۳۶	EPS	سودآوری شرکت
۰/۰۰۰۰	۱/۲۶۰	۰/۰۰۰۱	LNTA	اندازه شرکت
احتمال آماره F	آماره F	دوربین واتسون	ضریب تعیین تعدیل شده	ضریب تعیین
۰/۰۰۰۰	۹۲/۸۳۱	۱/۷۹۵	۰/۹۴۰	۰/۷۹۸

بر اساس نتایج حاصل از جدول فوق، محرز می‌گردد که:

- استقلال هیئت مدیره بر جدول زمانی گزارشگری مالی، تأثیر معناداری دارد (ضریب رگرسیونی: ۰/۰۱۱۲ و احتمال آماره تی: ۰/۰۱۹۸). لذا فرضیه اول پژوهش در سطح اطمینان ۹۵ درصد تأیید می‌گردد.
- اندازه هیئت مدیره بر جدول زمانی گزارشگری مالی، تأثیر معناداری ندارد (ضریب رگرسیونی: ۰/۰۰۰۱ و احتمال آماره تی: ۰/۰۷۵۴). لذا فرضیه دوم پژوهش در سطح اطمینان ۹۵ درصد رد می‌گردد.
- دوگانگی مدیرعامل بر جدول زمانی گزارشگری مالی، تأثیر معناداری دارد (ضریب رگرسیونی: ۰/۰۰۷۱ و احتمال آماره تی: ۰/۰۰۲۳). لذا فرضیه سوم پژوهش در سطح اطمینان ۹۵ درصد تأیید می‌گردد.
- دقت هیئت مدیره بر جدول زمانی گزارشگری مالی، تأثیر معناداری دارد (ضریب رگرسیونی: ۰/۰۱۱۶ و احتمال آماره تی: ۰/۰۱۸۷). لذا فرضیه چهارم پژوهش در سطح اطمینان ۹۵ درصد تأیید می‌گردد.
- کمیته حسابرسی بر جدول زمانی گزارشگری مالی، تأثیر معناداری دارد (ضریب رگرسیونی: ۰/۰۱۱۲ و احتمال آماره تی: ۰/۰۱۹۸). لذا فرضیه پنجم پژوهش در سطح اطمینان ۹۵ درصد تأیید می‌گردد.
- نظر حسابرس بر جدول زمانی گزارشگری مالی، تأثیر معناداری دارد (ضریب رگرسیونی: ۰/۰۰۵۴ و احتمال آماره تی: ۰/۰۱۳۴). لذا فرضیه ششم پژوهش در سطح اطمینان ۹۵ درصد تأیید می‌گردد.
- تغییر حسابرس بر جدول زمانی گزارشگری مالی، تأثیر معناداری دارد (ضریب رگرسیونی: ۰/۰۰۴۶ و احتمال آماره تی: ۰/۰۱۷۶). لذا فرضیه هفتم پژوهش در سطح اطمینان ۹۵ درصد تأیید می‌گردد.
- نام تجاری حسابرس بر جدول زمانی گزارشگری مالی، تأثیر معناداری ندارد (ضریب رگرسیونی: ۰/۰۰۰۱ و احتمال آماره تی: ۰/۰۷۲۴). لذا فرضیه هشتم پژوهش در سطح اطمینان ۹۵ درصد رد می‌گردد.
- استقلال حسابرس بر جدول زمانی گزارشگری مالی، تأثیر معناداری دارد (ضریب رگرسیونی: ۰/۰۱۵۱ و احتمال آماره تی: ۰/۷۱۲۹). لذا فرضیه نهم پژوهش در سطح اطمینان ۹۵ درصد تأیید می‌گردد.
- مالکیت خانواده بر جدول زمانی گزارشگری مالی، تأثیر معناداری ندارد (ضریب رگرسیونی: -۰/۰۰۲ و احتمال آماره تی: ۰/۸۷۹۱). لذا فرضیه دهم پژوهش در سطح اطمینان ۹۵ درصد رد می‌گردد.
- سودآوری شرکت بر جدول زمانی گزارشگری مالی، تأثیر معناداری دارد (ضریب رگرسیونی: ۰/۶۰۳۶ و احتمال آماره تی: ۰/۲۶۲۹). لذا فرضیه یازدهم پژوهش در سطح اطمینان ۹۵ درصد تأیید می‌گردد.
- اندازه شرکت بر جدول زمانی گزارشگری مالی، تأثیر معناداری ندارد (ضریب رگرسیونی: ۰/۰۰۰۱ و احتمال آماره تی: ۰/۰۰۰۰). لذا فرضیه دوازدهم پژوهش در سطح اطمینان ۹۵ درصد رد می‌گردد.

- بر اساس ضریب تعیین تعدیل شده مدل، حدود ۹۴ درصد تغییرات متغیر وابسته، ضمن توجه به تأثیر متغیرهای کنترلی، توسط تغییرات متغیرهای توضیحی که در مدل مذکور پیش‌بینی شده بود، قابل توضیح است.
- برای بررسی خودهمبستگی میان متغیرهای پژوهش از آزمون دوربین - واتسون استفاده شده است که چون مقدار آن (۱/۷۹) در بازه بهینه ۱/۵ تا ۲/۵ قرار دارد، بیان‌کننده این مطلب است که همبستگی بین واریانس جملات خطا دارای تأثیرگذاری جدی نبوده، دارای استقلال بوده و فرض وجود خودهمبستگی میان متغیرها، رد می‌گردد.
- در نهایت به منظور بررسی معنادار بودن مدل، از آزمون F استفاده شد و چون احتمال آماره آزمون مذکور (۰/۰۰۰۰)، کمتر از سطح خطای پنج درصد می‌باشد، معنادار بودن رگرسیون برازش شده تأیید می‌گردد؛ به عبارت دیگر؛ کلیت رگرسیون بصورت خطی، قابل اعتماد است.

نتایج حاصل از یافته‌های پژوهش

نتایج کلی پژوهش حاضر، پس از آزمون فرضیه‌ها به شرح زیر می‌باشد:

- نتایج حاصل از آزمون جارک - برا، تبیین‌کننده نرمال بودن جملات خطای مدل فرضیه پژوهش بود؛
- نتایج آزمون لوین، لین و چو، پایایی متغیرهای پژوهش را در دوره مورد بررسی، تأیید نمود؛
- نتایج حاصل از آزمون هم‌خطی با استفاده از معیارهای ترانس و عامل تورم واریانس، حاکی از این مطلب بود که میان متغیرهای مستقل و کنترلی پژوهش، هم‌خطی وجود ندارد؛
- نتایج حاصل از آزمون وایت، حاکی از همسانی واریانس بود و مشاهده گردید که مشکل واریانس وجود ندارد؛
- نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌ها، دال بر تأیید فرضیه‌های اول، سوم، چهارم، پنجم، ششم، هفتم، نهم، یازدهم داشت؛

نتایج:

حجم زیاد رسوایی‌های حسابداری در طی چند سال اخیر منجر به سلب اعتماد عمومی از شرکت‌های بزرگ و مؤسسات حسابرسی آنها شده است. تمام این رسوایی‌ها، همراه با تجدید ارائه صورت‌های مالی بوده است. در اغلب موارد، ارائه مجدد صورت‌های مالی بیانگر وجود مشکلات در سیستم کنترل داخلی و نظام راهبری در شرکت‌هایی بوده است که شهرت و ارزش آن‌ها در بازار آسیب دیده و حتی در برخی اوقات منجر به ورشکستگی آن‌ها شده است (کاظمی، ۱۳۹۰). از این رو با توجه به نقش مکانیزم‌های نظام حاکمیت شرکتی در راستا کردن منافع مدیران و سهامداران و افزایش قابلیت اتکای اطلاعات مالی، انتظار می‌رود افزایش کیفیت حاکمیت شرکتی منجر به بهبود کیفیت گزارشگری مالی و کاهش تجدید ارائه صورت‌های مالی گردد.

منابع

- ✓ احمدپور، احمد، منتظری، احمد، (۱۳۹۰)، نوع مدیریت سود و تأثیر اندازه شرکت، ساختار مالکیت و حاکمیت شرکتی بر آن، مجله، پیشرفت‌های حسابداری، دوره سوم، شماره ۲، صص ۱-۳۵.
- ✓ اسماعیل زاده مقری، علی، جلیلی، محمد، زند عباس آبادی، عباس، (۱۳۸۹)، بررسی تأثیر حاکمیت شرکتی بر کیفیت سود در بورس اوراق بهادار تهران، مجله حسابداری مدیریت، سال سوم، شماره ۷، صص ۷۹-۹۱.
- ✓ اعتمادی، حسین، رسائیان، امیر، کردتبار، حسین، (۱۳۸۹)، رابطه برخی از ابزارهای حاکمیت شرکتی و نقدشوندگی سهام، مجله توسعه و سرمایه، شماره ۵، صص ۳۱-۵۹.

- ✓ اعتمادی، حسین، امیرخانی، کوروش، رضایی، محبت، (۱۳۹۰)، محتوای ارزش اجباری: شواهدی از شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، فصلنامه بورس اوراق بهادار، شماره ۱۳، صص ۲۳۵-۲۵۲.
- ✓ جبران آسیا، مجتبی، غیور، امیرحسین، (۱۴۰۲)، تاثیر ساختار مالکیت بر مدیریت سود در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، چشم انداز حسابداری و مدیریت، دوره ۶، شماره ۸۰، صص ۱-۱۳.
- ✓ حساس یگانه، یحیی، (۱۳۸۴)، مبانی نظری حاکمیت شرکتی، حسابدار، شماره ۱۰، صص ۱۰-۱۳ و ۵۶-۵۸.
- ✓ خدادادی، ولی، تاگر، رضا، (۱۳۹۱)، تأثیر ساختار حاکمیت شرکتی بر عملکرد مالی و ارزش شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، فصلنامه تحقیقات حسابداری و حسابرسی، شماره ۱۵، صص ۸۸-۱۰۸.
- ✓ دیانتی دیلمی، زهرا، مراد زاده فرد، مهدی، مظاهری، علی، (۱۳۹۲)، اثر دوره تصدی مدیریت بر ارزش شرکت، هزینه های نمایندگی و ریسک مطالعاتی، پژوهشهای تجربی حسابداری، سال سوم، شماره ۹، صص ۲۱-۳۹.
- ✓ رجبی، روح اله، گنجی، عزیز اله، (۱۳۸۹)، بررسی رابطه بین نظام راهبری و عملکرد مالی شرکتهای، مجله پژوهش های حسابداری مالی، سال دوم، شماره ۲، صص ۲۳-۳۴.
- ✓ موسوی، سیدرضا، جباری، حسین، طالب بیدختی، عباس، (۱۳۹۴)، حاکمیت شرکتی و تجدید ارائه صورت های مالی، پژوهش های حسابداری مالی و حسابرسی، دوره ۷، شماره ۲۵، صص ۱۰۳-۱۲۶.
- ✓ Fama, E. F. and Jensen, M. C. (1983). "Separation of Ownership and Control, Journal of Law and Economics, Vol. 16. 301-325
- ✓ Gill, A. and Biger, N. (2013), "The Impact of Corporate Governance on Working Capital Management Efficiency of American Manufacturing Firms," Managerial Finance, Vol. 39, No. 2, 116-132.
- ✓ Myers, S. (1977). Determinants of Corporate Borrowing. Journal of Financial Economics, Vol.5, No. 75-147.
- ✓ Michalski, G. (2003). Small and Medium Enterprises Accounts Receivable Management with Value of Liquidity in View . Finansowe Aspekty Funkcjonowania Malych i Srednich Przedsiębiorstw. 357-369.
- ✓ Kuan, T.H., Li, C.S., and Chu, S.H. (2011), Cash Holdings and Corporate Governance in Family Controlled Firms, Journal of Business Research, Vol. 64. No. 7. 757-764.
- ✓ Kim, J., Kim, H., and Woods, D. (2011), Determinants of Corporate Cash-Holding Levels: An Empirical Examination of the Restaurant Industry, International Journal of Hospitality management, Vol. 30, No. 3, 568-574.
- ✓ Ross, s. (1977). The Determination of Capital Structure: the Incentive-Signalling Approach. The Bell Journal of Economics, Vol.8, No.1, 23-40.
- ✓ Siagian, F. (2013). Corporate Governance Reporting Quality, and Firm Value: Evidence from Indonesia. Journal of Accounting in Emerging Economies, Vol.3, No.1.4-20.
- ✓ Xu, X., and Wang, Y. (2009). Ownership Structure and Corporate Governance in Chinese Stock Companies. China Economic review 10, 75- 98.
- ✓ Yan-Leang, C., Ping, J. and Weiqiang, T. (2010). A Transparency Disclose Index Measuring Disclosures: Chinese Listed Companies. Journal account .Public Policy, 29, 259-280.
- ✓ Yermack, D. (1996). Higher Market Valuation for Firms with a Small Board of Directors. Journal of Economics, Vol.40, No.2.185-211.
- ✓